

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

УДК 347.91

DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2024.6/02>

Блошкіна О.О.

Національний університет водного господарства та природокористування

Щербяк Ю.В.

Національний університет водного господарства та природокористування

ЕЛЕКТРОННЕ ЦИВІЛЬНЕ СУДОЧИНСТВО В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Стаття присвячена глибокому аналізу впровадження електронного цивільного судочинства в Україні, зокрема його нормативно-правового регулювання, переваг і недоліків. У статті детально розглядаються основні принципи функціонування системи «Електронний суд», її вплив на забезпечення доступності правосуддя для громадян, прозорість судових процесів, а також економію ресурсів держави. Система «Електронний суд» є одним із ключових інструментів у контексті реформування судової системи в Україні та сприяє підвищенню ефективності судового процесу шляхом автоматизації та цифровізації процедур.

У статті висвітлено важливі аспекти функціонування електронного судочинства, серед яких – доступність судових послуг для громадян, можливість подання позовних заяв та інших документів в електронному вигляді, а також участь у судових засіданнях через відеоконференції. Також розглянуто питання економії ресурсів, адже за рахунок скорочення використання паперових документів зменшуються витрати на канцелярські товари, зберігання документів та фізичну доставку матеріалів.

Однак, разом з перевагами, існують і значні недоліки та проблеми, які виникають у процесі реалізації електронного судочинства в Україні. Зокрема, однією з основних проблем є технічні труднощі, пов'язані з нестабільністю програмного забезпечення, збоїв у роботі системи, а також з низьким рівнем цифрової грамотності серед частини громадян і працівників судових органів. Організаційні проблеми стосуються недостатнього фінансування для забезпечення безперебійної роботи електронних систем, а також відсутності належної інфраструктури в деяких регіонах країни. Правові проблеми, в свою чергу, пов'язані з необхідністю оновлення законодавства, що регулює використання електронного судочинства, а також забезпеченням правової безпеки учасників судових процесів, адже збереження конфіденційності та захист персональних даних стають ще важливішими в умовах цифровізації судових процедур. На додаток, розглянуто правову колізію щодо електронної подачі доказів та ознайомлення із їхніми копіями учасників справи.

Особливу увагу в статті приділено впливу воєнного стану на впровадження електронного цивільного судочинства. У зв'язку з воєнними діями та загрозою для безпеки громадян, система електронного судочинства виявилася важливою складовою для забезпечення безперервного функціонування судової системи в умовах кризових ситуацій. Завдяки використанню онлайн-сервісів, суди змогли зберегти свою здатність здійснювати правосуддя навіть у складних умовах. Проте й тут виникли нові виклики, пов'язані з безпекою інформаційних технологій і необхідністю забезпечення стабільної роботи систем у надзвичайних умовах.

З урахуванням всіх вищезгаданих проблем та переваг, стаття також окреслює перспективи розвитку електронного судочинства в Україні. Одним із важливих напрямків є вдосконалення законодавства, яке регулює електронні судові процеси, зокрема покращення норм, що стосуються електронних доказів. Крім того, важливою є модернізація технічної бази системи, що включає підвищення її потужностей, забезпечення доступу до неї в усіх регіонах

країни, а також підвищення обізнаності громадян і працівників судових органів щодо переваг та можливостей, які надає електронне судочинство. Це сприятиме поліпшенню якості судових процесів і підвищенню довіри до судової системи в цілому.

Ключові слова: електронне судочинство, «Електронний суд», доступність правосуддя, Цивільний процесуальний кодекс України, цивільний процес, цифровізація, прозорість правосуддя.

Постановка проблеми. Актуальність обраної теми обумовлена сучасними викликами, які стоять перед судовою системою країни, що функціонує в умовах глобальної цифровізації та складної воєнно-політичної ситуації. Упровадження електронного судочинства є важливим елементом реформування правової системи, спрямованим на забезпечення доступу до правосуддя та підтримку його безперервності в умовах кризи.

Введення воєнного стану через збройну агресію Російської Федерації суттєво вплинуло на роботу судів в Україні. Бойові дії, тимчасова окупація частини територій та зруйнована інфраструктура ускладнили фізичний доступ громадян до судових установ. У цих умовах електронне судочинство стає чи не єдиним способом забезпечити ефективне функціонування судової системи та захист прав і свобод громадян.

Крім того, цифрові інструменти відкривають можливість для дистанційного здійснення судочинства, що є критично важливим у регіонах, де ведуться активні бойові дії, або на територіях, що тимчасово окуповані. Завдяки електронним технологіям можна забезпечити безперервність судових процесів, мінімізувати ризики для учасників судочинства та сприяти відновленню правового порядку після звільнення окупованих територій.

Електронне судочинство також є відповіддю на глобальні тенденції цифровізації, які набувають дедалі більшого значення у всьому світі. В таких умовах впровадження таких інструментів в Україні стає не лише кроком до інтеграції у світову спільноту, а й необхідністю для адаптації до нових реалій.

Важливість електронного судочинства також посилюється у контексті реформування правової системи України. Оновлення підходів до здійснення правосуддя, включно з використанням сучасних технологій, є необхідним для забезпечення прозорості, ефективності та довіри громадян до судів. Це особливо важливо у період, коли суспільство вимагає підвищення якості правосуддя як однієї з ключових складових демократичної держави.

Таким чином, електронне судочинство є не лише актуальним, але й стратегічно важливим напрямом розвитку судової системи України.

Його впровадження дозволяє адаптувати правову систему до складних умов воєнного стану та цифрової трансформації, створюючи фундамент для її сталого розвитку у майбутньому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Бринцева О. В., Кібець В. О., Ковтяковського Ю. О., Михайлова Д. С., Політанського В. С., Швиденко А. С., Ясинок М. М., дають змогу дійти до загальних уявлень про поняття електронного судочинства, однак питання висвітлення практичних проблем його застосування і, як наслідок, перспектив його розвитку залишається відкритим.

Постановка завдання. Ціллю нашого дослідження є вивчення правових, організаційних та технологічних аспектів електронного цивільного судочинства в Україні, зокрема виявлення його переваг та недоліків, а також визначення перспектив подальшого розвитку.

Для досягнення поставленої цілі нами мають бути вирішені наступні завдання:

- аналіз чинного законодавства України у сфері електронного цивільного судочинства;
- аналіз наукових публікацій та досліджень щодо електронного судочинства;
- вивчення практики застосування електронного судочинства в Україні;
- виявлення основних проблем, що виникають у процесі впровадження та використання електронного цивільного судочинства;
- формулювання рекомендацій щодо вдосконалення електронного цивільного судочинства в Україні.

Виклад основного матеріалу. В першу чергу зазначимо, що електронне судочинство в Україні є однією з ключових реформ, спрямованих на забезпечення доступності правосуддя, прозорості процесів та адаптації судової системи до вимог сучасного цифрового суспільства. Гарантоване Конституцією України право на доступ до правосуддя є основоположним принципом, який передбачає можливість кожного громадянина ефективно захищати свої права та інтереси [1, ст. 55]. Проте реалізація цього права на практиці нерідко стикається з низкою перешкод, таких як географічна віддаленість судів, перевантаженість судової системи, а також значні витрати часу та коштів, які пов'язані із традиційними формами

судового процесу. Впровадження електронного судочинства покликане вирішити ці проблеми, пропонуючи нові можливості для оптимізації судових процедур.

Впровадження «Електронного суду» в Україні розпочалося на тлі необхідності модернізації судової системи. Ідея цифровізації судочинства з'явилася ще у середині 2010-х років, коли питання ефективності та оперативності судового процесу набули особливого значення у суспільстві. Реалізацію пілотного проекту щодо обміну електронними документами між судом та учасниками судового процесу було розпочато у Святошинському районному суді міста Києва та Апеляційному суді Дніпропетровської області з 15 жовтня 2012 р. за Наказом ДСА України № 72 від 31 травня 2013 р. «Про реалізацію проекту щодо обміну електронними документами між судом та учасниками судового процесу» [2]. У місцевих та апеляційних судах загальної юрисдикції із 17 червня 2013 р. запроваджено порядок обміну електронними документами між судом та учасниками судового процесу із застосуванням автоматизованої системи документообігу суду відповідно до згаданого Тимчасового регламенту обміну електронними документами між судом та учасниками судового процесу, але тільки в межах кримінального провадження. У 2015 році було започатковано проект «Електронний суд», а у 2017 році почалися перші кроки з його реалізації. Головною метою ініціативи стало створення цифрової платформи, яка забезпечувала б можливість подання документів у електронному вигляді, доступ до матеріалів справи, а також участі у засіданнях через засоби відеоконференцзв'язку.

Юридичною основою для функціонування «Електронного суду» стало закріплення положень про електронне судочинство у Цивільному процесуальному кодексі України, зокрема у ст. 13 та ст. 43 цього Кодексу. Відповідно до чинного законодавства, учасники процесу можуть подавати позовні заяви, клопотання, апеляції, касаційні скарги та інші документи в електронній формі. Суд, у свою чергу, має забезпечити доступ до матеріалів справи через спеціалізовану платформу, а також надсилати сторонам процесуальні документи у електронній формі [3, ст. 43].

У постанові Верховного Суду від 03.05.2022 р. у справі № 205/5252/19 суд зазначив, що альтернативною звернення учасників справи до суду із позовними заявами, скаргами та іншими визначеними законом процесуальними документами, оформленими в паперовій формі та підписаними

безпосередньо учасником справи або його представником, є звернення з процесуальними документами в електронній формі з обов'язковим їх скріпленням власним електронним підписом учасника справи та подання такого документа через електронний кабінет [4].

Електронне судочинство передбачає ряд зручностей для громадян і юридичних осіб. Завдяки цьому інструменту значно спрощується подання документів до суду, адже заявники більше не зобов'язані особисто відвідувати судові установи. Учасники процесу можуть дистанційно ознайомлюватися з матеріалами справи, що особливо важливо для тих, хто проживає у віддалених регіонах або за кордоном. Електронні повідомлення дозволяють своєчасно інформувати сторони про хід розгляду справи, а використання відеоконференцзв'язку дає змогу брати участь у засіданнях, не покидаючи свого місця перебування.

Однією з ключових переваг електронного судочинства є економія часу та коштів. В умовах традиційного судового процесу подання документів, їх доставка та отримання відповідей часто займають багато часу та потребують значних витрат. Електронний формат вирішує цю проблему, забезпечуючи швидкий і зручний обмін інформацією між судом та учасниками. Крім того, цифровий формат зменшує паперовий документообіг, що дозволяє економити ресурси та сприяє екологічності.

У своєму дослідженні Ясинок М. М. та Ковтяковський Ю. О. також зазначають, що очевидною перевагою електронного суду є економія як коштів, так і часу. Адже, використовуючи ресурси електронного суду для подання позовної заяви, позивач не витрачає часу та коштів на дорогу, не переміщується містом, створюючи зайве навантаження на транспортну мережу сучасного мегаполісу. Також відпадає потреба користуватися послугами поштового зв'язку для подання позовних заяв. Особа, яка використовує можливості електронного суду для звернення та вирішення свого спору, несе витрати лише на доступ до Інтернету [5, с. 36].

В умовах воєнного стану електронне судочинство стало особливо актуальним. Багато судів в Україні зазнали фізичних руйнувань через бойові дії або змушені були припинити роботу через небезпеку для працівників і відвідувачів. Завдяки електронній платформі процес розгляду справ зміг продовжуватися навіть за умов фізичної недоступності суду. Це стало критично важливим для забезпечення права громадян на правосуддя, особливо в умовах, коли традиційні форми судочинства

чинства були неможливі. Засідання через відеоконференції дозволили сторонам брати участь у процесі, перебуваючи у безпечних умовах.

Погоджуємося з висновком Швиденко А. С. про те, що підсистема «Електронний суд» в умовах воєнного стану є важливим засобом забезпечення отримання доступу до правосуддя, так як використання її технічних можливостей може забезпечити функціонування судової системи в дистанційному форматі для учасників справ, що є надзвичайно актуально, так як в даних умовах учасники справи часто за об'єктивних обставин не мають можливості прибути в судові засідання [6, с. 78].

Втім, попри всі переваги, електронне судочинство має низку недоліків. Основною проблемою є технічна нестабільність системи. Часті збої у роботі платформи, повільне завантаження документів, а інколи й повна недоступність сервісу створюють значні труднощі для учасників процесу. Це призводить до порушення строків подання документів, що негативно впливає на права сторін і оперативність розгляду справи.

Недоліки електронного судочинства не обмежуються лише технічними аспектами. Організаційні проблеми також значно ускладнюють функціонування системи. Однією з найбільших перешкод є недостатня відповідальність працівників суду за внесення даних до електронних справ. Нерідко документи, що надходять до суду у паперовому вигляді, не вносяться до системи вчасно або зовсім залишаються поза електронною базою. Це створює ситуації, коли учасники справи не мають можливості ознайомитися з усіма матеріалами, що порушує принцип рівності сторін і право на справедливий судовий процес.

Існує й правова проблема, закріплена у Цивільному процесуальному кодексі України, яка стосується доказів, поданих в електронній формі. Чинне законодавство не зобов'язує учасника, що подає електронні докази, а навіть навпаки – звільняє від обов'язку підтверджувати факт надіслання їх копій іншим сторонам процесу [3, ч. 9 ст. 83]. Така норма існує, адже у п. 43 Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, що затверджене Рішенням Вищої ради правосуддя 17 серпня 2021 року № 1845/0/15-21, встановлено, що до Електронного кабінету надсилаються документи у справі лише в разі наявності ідентифікаційних даних користувача (учасника справи), внесених до автоматизованої системи діловодства. У разі надіслання користувачем документів у справі за допомогою власного Елек-

тронного кабінету ідентифікаційні дані користувача вносяться до автоматизованої системи діловодства в автоматичному режимі. У разі надіслання особою документів у справі в паперовій формі її ідентифікаційні дані вносяться до автоматизованої системи діловодства працівником суду в обов'язковому порядку. У разі відсутності в поданих документах ідентифікаційних даних учасника справи такі дані вносяться працівником суду одразу після їх отримання судом, в тому числі і за поданими учасниками справи заявами. Звертаючись до Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, що затверджене Рішенням Вищої ради правосуддя 17 серпня 2021 року № 1845/0/15-21, а саме до п. 37 та п.43 цього Положення, можна зробити логічний висновок, що у разі надіслання клопотання про долучення доказів в електронній формі, заявник може не долучати докази надіслання копії такого клопотання та доказів, оскільки таке клопотання з додатками, як процесуальний документ, буде надіслано до Електронного кабінету учасника справи автоматично у разі наявності ідентифікаційних даних учасників справи, внесених до автоматизованої системи діловодства [7]. Однак на практиці, зазвичай навіть у разі наявності в процесуальних документах ідентифікаційних даних заявника, внесення таких даних до автоматизованої системи діловодства відбувається виключно за відповідною заявою такої особи. З огляду на це часто виникають ситуації, коли лише одна із сторін приєднана до електронної справи та прямо перед судовим засіданням заявляє клопотання про долучення доказів в електронній формі, і як наслідок інша сторона не мала можливості ознайомитися своєчасно з таким клопотанням, до того ж судді не рідко відмовляють у перерві судового засідання для такого ознайомлення. Це фактично неправомірно позбавляє інших учасників права на належне ознайомлення з матеріалами справи у повному обсязі, що суперечить принципам змагальності та рівності сторін. У результаті можуть виникати ситуації, коли одна зі сторін виявляється в нерівних умовах через відсутність доступу до важливих доказів.

Проблеми електронного судочинства в Україні посилюються також через зовнішні фактори, такі як воєнні дії. Постійні блекаути, спричинені терористичними атаками країни-агресора на енергетичну інфраструктуру, значно ускладнюють роботу судів. Відсутність електроенергії паралізує роботу системи «Електронний суд», що впливає на

можливість проведення судових засідань, зокрема через відеоконференцз'язок. Згідно з чинними нормативами, суддя повинен перебувати у приміщенні суду під час засідання, і у разі відсутності електропостачання участь сторін у засідання за допомогою відеоконференцз'язку, навіть поза межами приміщенням суду, стає неможливим.

Ще одним суттєвим недоліком є низький рівень обізнаності громадян про можливості електронного судочинства. Багато людей не знають про існування "«Електронного суду» або не розуміють, як він функціонує. Це призводить до недовіри до системи та небажання звертатися до суду навіть у разі порушення прав. Особливо ця проблема стосується старшого покоління, яке має труднощі із засвоєнням нових технологій, а також осіб із низьким рівнем цифрової грамотності.

Перспективи розвитку електронного судочинства в Україні пов'язані із впровадженням комплексних заходів, спрямованих на усунення недоліків системи. Одним із основних напрямів є вдосконалення законодавчого регулювання. Положення ЦПКУ, які порушують права сторін на рівність та доступ до доказів, мають бути переглянуті. Необхідно чітко врегулювати обов'язки сторін щодо обміну доказами в електронній формі, забезпечуючи рівний доступ усіх учасників до матеріалів справи.

Ще одним важливим кроком є проведення навчальних заходів для суддів і працівників суду. Курси з використання системи «Електронний суд» допоможуть уникнути технічних помилок та підвищити рівень відповідальності за своєчасне внесення даних до електронної бази. Крім того, необхідно організувати роз'яснювальні кампанії для громадян, спрямовані на популяризацію можливостей електронного судочинства.

В умовах енергетичних викликів важливо забезпечити автономність судів. Використання генераторів, акумуляторів та альтернативних джерел енергії, таких як сонячні панелі, дозволить гарантувати безперебійну роботу судів навіть у разі тривалих блекаутів. Також слід розглянути можливість зміни нормативних вимог щодо місця перебування судді під час засідань, що дозволить проводити їх поза межами приміщення суду у разі технічної необхідності.

Окремою складовою вдосконалення електронного судочинства є модернізація технічної бази. Одним із ключових напрямів є підвищення стабільності та продуктивності системи «Електронний суд». Важливо забезпечити платформу потужними серверами, здатними витримувати

великий обсяг даних і інтенсивне навантаження, особливо під час пікових періодів активності користувачів. Інтеграція сучасних технологій, таких як штучний інтелект і машинне навчання, може значно покращити функціональність системи. Наприклад, штучний інтелект може використовуватися для автоматизації рутинних процесів, таких як сортування документів чи пошук інформації у великих масивах даних.

Розвиток електронного судочинства також має враховувати принципи кібербезпеки. Ураховуючи зростання кількості кібератак, особливо під час воєнного стану, система повинна бути захищеною від несанкціонованого доступу, витоку даних та інших загроз. Це вимагає постійного моніторингу безпеки, використання сучасних шифрувальних технологій, а також регулярного тестування платформи на вразливості. Крім того, доцільно створити резервні копії даних, що зберігаються в "Електронному суді", для забезпечення їх збереження у разі технічних збоїв чи пошкоджень.

Використання блокчейн-технологій є ще одним перспективним напрямом розвитку. Завдяки своїм унікальним властивостям – незмінності записів і прозорості – блокчейн може забезпечити високий рівень безпеки даних та підвищити довіру до системи. Записи про судові дії, подані документи та інші матеріали справи, зберігаючись у блокчейні, будуть захищені від несанкціонованого доступу чи фальсифікацій.

Не менш важливою складовою є підвищення кваліфікації персоналу судів. Впровадження електронного судочинства вимагає не лише технічних інновацій, але й відповідної підготовки працівників. Організація навчальних тренінгів, присвячених використанню цифрових технологій у судовій діяльності, допоможе мінімізувати ризики помилок і знизити рівень технічної некомпетентності. Також важливо навчати працівників суду основам інформаційної безпеки, щоб уникнути витоку конфіденційної інформації.

Для громадян необхідно організувати інформаційні кампанії, які допоможуть зрозуміти переваги електронного судочинства та навчать користуватися його інструментами. Важливою складовою таких кампаній є адаптація матеріалів до потреб різних соціальних і вікових груп.

Попри виклики, пов'язані з воєнними діями та технічними труднощами, електронне судочинство є важливим етапом трансформації судової системи України. Завдяки системному підходу до вирішення наявних проблем, використанню сучасних технологій і врахуванню міжнародного

досвіду, Україна має можливість створити ефективну, прозору й доступну судову систему, яка відповідатиме потребам громадян і викликам сучасності.

Додатковим напрямом вдосконалення електронного судочинства є покращення взаємодії між різними елементами правової системи. Наразі система «Електронний суд» функціонує як окрема цифрова платформа, але для підвищення її ефективності необхідно інтегрувати її з іншими державними реєстрами та базами даних. Наприклад, об'єднання з Єдиним державним реєстром судових рішень дозволить автоматизувати процес формування єдиної судової практики. А вже зараз юристи для того, аби знайти висновки Верховного Суду у подібних правовідносинах, змушені купувати підписки на різноманітні сайти, які спрощують цей пошук, такі, як «ЗаконОнлайн», «ЛігаЗакон» та ін. Це також сприятиме прозорості правосуддя, забезпечуючи громадянам доступ до актуальної інформації про судові рішення.

У перспективі впровадження електронного судочинства може стати основою для розширення цифровізації всієї правової системи. Використання штучного інтелекту для аналізу судових справ, автоматизація рутинних процесів у юридичній діяльності, створення спеціалізованих додатків для адвокатів і юристів – усе це сприятиме підвищенню ефективності роботи судової системи. Крім того, інтеграція електронного судочинства із системами альтернативного врегулювання спорів дозволить швидше вирішувати конфлікти, зменшуючи навантаження на суди.

Висновки. Отже, електронне судочинство в Україні є одним із ключових напрямів цифровізації правової системи, що має значний потенціал для покращення доступу до правосуддя, підвищення його ефективності та прозорості. Цей підхід дозволяє зменшити витрати часу та коштів як для учасників судових процесів, так і для судів, створюючи умови для більш справедливого розгляду справ. В умовах воєнного стану електронне судочинство стало необхідним інструментом для забезпечення безперервної роботи судової системи навіть у кризових ситуаціях.

Разом із перевагами ця система стикається з низкою викликів. Технічні недоліки, зокрема

нестабільність роботи системи «Електронний суд» та відсутність енергетичної автономності судів, є основними перешкодами для її повноцінного функціонування. Організаційні проблеми, такі як неналежне ведення електронних справ працівниками суду, а також недоліки правового регулювання, що порушують принцип рівності та змагальності сторін, також потребують невідкладного вирішення.

Крім того, низький рівень цифрової грамотності населення та недовіра до судової системи уповільнюють інтеграцію електронного судочинства у повсякденну правову практику. Багато громадян не обізнані з можливостями цієї системи, що вимагає проведення масштабних інформаційно-роз'яснювальних кампаній. Важливим завданням є й адаптація системи до потреб людей із особливими потребами, щоб забезпечити справжню інклюзивність електронного судочинства.

Перспективи вдосконалення цієї системи значною мірою залежать від інтеграції сучасних технологій, таких як блокчейн і штучний інтелект, що здатні підвищити її безпеку, функціональність і зручність використання. Необхідність забезпечення енергетичної автономності судів в умовах частих блекаутів підкреслює актуальність використання альтернативних джерел енергії та створення резервних систем живлення.

Важливу роль у розвитку електронного судочинства відіграє вдосконалення законодавчого регулювання. Перегляд чинних норм, які створюють нерівність між сторонами процесу, а також чітке визначення обов'язків учасників щодо обміну доказами в електронній формі сприятимуть підвищенню якості правосуддя. Не менш значущим є підвищення кваліфікації суддів та працівників суду через організацію навчальних курсів і тренінгів.

Таким чином, електронне судочинство в Україні є не лише важливою складовою сучасного правосуддя, але й символом прагнення країни до цифрової трансформації, прозорості та інновацій. Його подальший розвиток потребує комплексного підходу, співпраці між державою, громадськістю та міжнародними партнерами. Успішна реалізація цієї реформи стане важливим кроком на шляху до створення ефективної судової системи, яка відповідатиме вимогам часу та потребам громадян.

Список літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n4348> (дата звернення – 08.12. 2024 р.);
2. Про реалізацію проекту щодо обміну електронними документами між судом та учасниками судового процесу [Електронний ресурс] : наказ Держ. суд. адміністрації України № 72 від 31.05.2013. – Режим доступу: <http://dsa.court.gov.ua/dsa/14/N722013/>.

3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення – 08.12.2024 р.);
4. Постанова Верховного Суду від 03.05.2022 року у справі № 205/5252/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104921879> (дата звернення – 08.12.2024 р.);
5. Ясинок М.М. та Ковтяковський Ю.О. Електронний суд у цивільному судочинстві України. Приватне та публічне право. – 2023. – № 1. – С. 36-42 ;
6. Швиденко А.С. Особливості електронного суду в умовах воєнного стану. Економіка, облік, фінанси та право: аналіз тенденцій та перспектив розвитку: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Рівне, 28 квітня 2023 р.). Рівне: ЦФЕНД, 2023, с. 77-78;
7. Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, затверджене Рішенням Вищої ради правосуддя 17 серпня 2021 року № 1845/0/15-21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#Text> (дата звернення – 08.12.2024 р.)

Bloshkina O.O. Shcherbyak Yu.V. ELECTRONIC CIVIL JURISDICTION IN UKRAINE: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES

The article is dedicated to a thorough analysis of the implementation of electronic civil litigation in Ukraine, particularly its regulatory and legal framework, advantages, and disadvantages. The article provides a detailed examination of the key principles of the "Electronic Court" system, its impact on ensuring access to justice for citizens, the transparency of court processes, and the state's resource savings. The "Electronic Court" system is one of the key tools in the context of judicial reform in Ukraine, contributing to the increased efficiency of the judicial process through the automation and digitalization of procedures.

The article highlights important aspects of the functioning of electronic litigation, including the accessibility of judicial services for citizens, the ability to submit claims and other documents electronically, and the possibility of participating in court hearings via video conferences. The issue of resource savings is also discussed, as the reduction in the use of paper documents leads to decreased spending on office supplies, document storage, and physical delivery of materials.

However, along with the advantages, there are also significant drawbacks and issues that arise in the process of implementing electronic litigation in Ukraine. One of the main problems is technical difficulties, related to the instability of software, system malfunctions, and low levels of digital literacy among some citizens and judicial staff. Organizational problems include insufficient funding to ensure the uninterrupted operation of electronic systems and the lack of proper infrastructure in certain regions of the country. Legal issues, in turn, relate to the need for updating legislation regulating the use of electronic litigation, as well as ensuring the legal security of participants in judicial proceedings. The preservation of confidentiality and protection of personal data becomes even more crucial in the context of the digitalization of judicial procedures. Additionally, the article addresses the legal conflict regarding the electronic submission of evidence and the access of case participants to copies of these documents.

Particular attention is given to the impact of martial law on the implementation of electronic civil litigation. Due to the ongoing military actions and threats to citizens' safety, the electronic litigation system has proven to be a crucial component in ensuring the continuous operation of the judicial system in crisis situations. Through the use of online services, courts have been able to maintain their ability to administer justice even under challenging conditions. However, new challenges have emerged related to the security of information technologies and the need to ensure the stable operation of systems in emergency conditions.

Taking into account all the aforementioned issues and advantages, the article also outlines the prospects for the development of electronic litigation in Ukraine. One of the important directions is the improvement of legislation regulating electronic judicial processes, specifically the enhancement of norms related to electronic evidence. Furthermore, the modernization of the system's technical infrastructure is crucial, including increasing its capacity, ensuring access in all regions of the country, and raising awareness among citizens and judicial staff about the advantages and possibilities provided by electronic litigation. This will contribute to improving the quality of judicial processes and increasing public trust in the judicial system as a whole.

Key words: *electronic proceedings, "Electronic Court," access to justice, Civil Procedure Code of Ukraine, digitalization, transparency of justice.*